

Politolog Iščenko: Úder na Kramatorsk jako názorný příklad ukrajinské propagandy

- CZ24 News | 1. července 2023

UKRAJINA: Před několika dny bylo při raketovém útoku na pizzerii v Kramatorsku, kde večeřeli ukrajinští vojáci a zahraniční žoldnéři, zabito a zraněno celkem přes sto bojovníků. Přitom bylo zasaženo několik civilistů, dva nebo tři jsou mrtví a několik je zraněných. - Jak vylicila tyto události ukrajinská propaganda?

Všechny dostupné zdroje, včetně zahraničních, byly plné nářků, že Rusko bombardovalo obyčejnou restauraci, kde večeřeli obyčejní lidé, byly zabity a zraněny děti a mladiství atd. To trvalo dva dny.

Po dvou dnech byli Ukrajinci – pod tlakem videozáznamů – nuceni přiznat, že v restauraci byli vojáci. Zpráva tedy byla upravena následovně: “Pár vojáků si zašlo na jídlo do restaurace v jakémsi týlovém městečku. Bylo třeba kvůli tomu zabít sto civilistů, a dokonce také děti?

Nakonec bylo přesvědčivě prokázáno, že restaurace byla téměř výhradně obsazena vojenským personálem a pro návštěvníky z ulice byla zpravidla uzavřena. Buď tam jen jako vždy obědvali, nebo – v ten konkrétní den – měli také nějaký banket. Takže civilisté, kteří tam šli (včetně mrtvých a zraněných), ve skutečnosti vstoupili do vojenského zařízení a s největší pravděpodobností je tam přivedli a dostali sami vojáci.

Souhlasím, že je velký rozdíl mezi úmyslným zasažením civilního objektu, kde se náhodou nachází několik vojáků, a zasažením vojenského objektu, v němž je náhodou několik civilistů. To první lze kvalifikovat jako válečný zločin, to druhé jako vedlejší škody.

Když ukrajinské ozbrojené síly ostřelují obytné čtvrtě Doněcku, může se stát, že omylem zabijí vojáka (ve frontovém městě je mnoho vojáků). To však nic nemění na tom, že se nevybíravě zaměřují na obydlené oblasti, čímž se dopouštějí válečného zločinu. Když ruské ozbrojené síly zasáhnou vojenský objekt ukrytý v obytných čtvrtích milionového města, mohou být zabiti civilisté (může je zasáhnout střepina, střela může minout nebo být sestřelena, a konečně, jak se to stává nejčastěji, může raketa ukrajinské protivzdušné obrany zasáhnout vlastní obyvatelstvo). Vinu za to, co se stalo, však již nese Ukrajina, jejíž armáda se snažila krýt lidským štítem.

Uvedu příklad. Pokud si plukovník nebo generál přišel do mateřské školy vyzvednout své dítě, není to důvod, aby se na školku střílelo a zabíjela se hromada dětí. Takový úder by byl válečným zločinem. Pokud by však plukovník nebo generál přivedl dítě na své velitelské stanoviště, aby mu ukázal “skutečnou válku”, a přiletěla by raketa, dítě by bylo nevinnou obětí hlouposti svých rodičů.

Ukrajinci se neustále snaží přenést vinu za své chyby na Rusko a obviňují ruské ozbrojené síly z válečných zločinů. Právě za tímto účelem se v první fázi dané informace vždy objevují příběhy o mrtvých dětech, invalidech a těhotných ženách. Vybírá se typ, který vyvolává soucit a nevzbuzuje pochybnosti, že jde o civilisty.

Do mysli konzumenta informací je vtlačována jednoduchá myšlenka: ruští vojáci jsou zločinci a vy jste právě shlédli videozáznam, který nezvratně dokazuje skutkovou podstatu zločinu.

Jelikož je zřejmé, že na místě byli i vojáci, ukrajinská propaganda tuto zjevnou skutečnost nevyvrací.

Pracuje na tom, aby v konzumentovi informací posílila přesvědčení, že byl svědkem válečného zločinu a že nová fakta to jen potvrzují. K tomuto účelu se používá argument, že ve válčící zemi je všude armáda a že i nevojáci nosí maskáče. Důraz je kladen na skutečnost, že civilisté (děti, těhotné ženy, postižení) byli nehledě na okolnosti stejně zabiti.

Tyto fáze trvají obvykle od dvou do pěti dnů. Pokud totiž Rusko neobdrží alternativní záběry z místa (což nějakou dobu trvá, zatímco Ukrajina si vždy obstará záběry z území, jež kontroluje, mnohem rychleji a k tomu jsou ještě natočené z požadovaného úhlu).

Nakonec přichází třetí fáze. Rusko zveřejňuje záběry, které naznačují, že útok byl veden na armádu a že dva, tři civilisté byli náhodnými oběťmi. Přitom ne vždy platí, že ti, kteří se vydávají za civilisty, jsou skutečně civilisté. Vojáci také nenosí vždy uniformy. A zaměstnanci speciálních služeb je často nenosí vůbec.

V tomto okamžiku, kdy může být konzumentova jistota, že Rusko spáchalo válečný zločin, otřesena, se přesouvá jeho pozornost ke dvěma novým argumentům. První je, že jen darebáci mohou zůstat lhostejní, když jsou zabíjeny děti (těhotné ženy, postižení). Druhý, že Rusko samozřejmě vždy nese vinu, protože kdyby nezačalo SVO, nic by se nestalo.

Tyto argumenty jsou převzaty z arzenálu právníků obhajujících násilníky a jsou jen minimálně přizpůsobeny vojenskému kontextu. Tito právníci se vždy snaží dokázat, že oběť je vinna (sama vyprovokovala násilí), protože měla příliš krátkou sukni nebo se chovala příliš lehkově atd. Tímto způsobem se snaží nahradit trestní zákoník morálním kodexem, což způsobuje veřejné odsouzení oběti a vykresluje naopak jako oběť násilníka.

Krátká sukně a dokonce ani zjevná koketnost však nemohou být omluvou pro trestný čin. Stejně jako se nemůžete vmlouvat na to, že jste zabili člověka, protože měl ve srovnání s vámi nespravedlivě

moc peněz. Člověk je však stavěný tak, že ho k řešení instinktivně netáhne zákon, ale spravedlnost. Zákon by měl být abstraktní a za stejný zločin by měl následovat stejný trest. Lidé se však domnívají, že zákon by měl být konkrétní a že sportovec, pohledný, silný a inteligentní muž z dobré rodiny je hoden shovívavosti ve srovnání s nějakým koktajícím bezdomovcem z okraje společnosti ve zmačkaných šatech.

V tomto případě zafunguje třetí fáze triku. Ve svých syrských, iráckých a afghánských videích Američané často natáčeli stejné fotogenické místní dítě (v Sýrii to byla hezká holčička Bana) jako oběť válečných zločinů. Když se tlačí na emoce, na důvěryhodnost se nijak zvlášť nedbá. Jakmile však řeknete, že video je zinscenované, budete bičováni, že ti, co nemají soucit s mrtvými dětmi (těhotnými, postiženými) jsou jen obyčejní zmetci, kteří ztratili veškerou lidskost, a čím hlasitěji budete požadovat důkaz obvinění, tím více vás budou obviňovat z nelidskosti tváří v tvář tragédii.

A k tomu je třeba mít na paměti, že v důsledku prvních dvou fází se v myslích konzumentů informací již vytvořil a zafixoval obraz Ruska jako země, která páchá válečné zločiny napravo i nalevo. Nová fakta konzument informací již jen instinktivně zařazuje do hotového schématu.

Standardní reakce pak bývá následující:

- možná trochu hráli na city, ale Rusové stejně pořád lžou, a děti (těhotné ženy, postižení) byly zabity;
- smrt dítěte (těhotného nebo postiženého) nelze nijak ospravedlnit;
- a nakonec to obvyklé, téměř posvátné: Chtěli byste být na místě oběti nebo jejích zarmoucených příbuzných?

To je vše, obraz Ruska jako padoucha byl vytvořen a pro člověka je těžké odmítnout již vytvořené přesvědčení. Cítí se být očitým svědkem zločinu a požaduje, aby byl pachatel potrestán.

Tyto manipulace jsou zaměřeny především na ukrajinskou a západní veřejnost. Ta je odříznuta od alternativních informací, takže je snazší s nimi manipulovat. Na tomto základě se vytváří obraz Ruska a Rusů, s nimiž nemá smysl, ba dokonce se s nimi – z etických důvodů – nedá mluvit a je třeba je zničit (Připomínám věty: “Rusové nemohou být dobří” a “Rusové mohou za všechno”). Na tomto základě se organizuje v západních zemích veřejná podpora pro zločinnou protiruskou koalici, kterou budují hlavně místní politici.

Ale i s naší (= ruskou) společností se snaží pracovat ve stejném duchu. V lidech, kteří jsou psychicky labilní a emotivní, se snaží vyvolat reflexi, stud za vedení země, udělat z nich bezplatné agitátory a propagátory ukrajinského názoru tím, že je napojí na “počestné zdroje”.

Stát nemůže všechno pohrbit a zakázat. Moderní technologie umožňují pronikání nepřátelské propagandy všude a stále. A protože zakázané ovoce nejvíc chutná, stává se ještě lákavějším (“co asi před námi skrývají?”). Jedinou spolehlivou alternativou je v tomto případě sebekázeň: nedívat se, neposlouchat, nediskutovat a neudělovat lajky a nesdílet názory s nepřátelskými zdroji.

Ptáte se, jak člověk pozná, že je zdroj nepřátelský? Každý zdroj, který se nás snaží přimět k tomu, abychom se za Rusko nebo jeho jednotlivé činy styděli, je nepřátelský. Nezáleží na tom, zda jedná vědomě či nevědomě, zda se snaží způsobit škodu, nebo s těmi nejlepšími úmysly. Probíhá válka o naše právo na život a člověk, který náhodou pomáhá ničit naši zemi, je stejně vinen jako ten, kdo to dělá úmyslně.

Na ukrajinských majdanech byly tisíce šmejdu, ale kdyby je nepodporovaly desetitisíce hlupáků

“s dobráckými tvářemi”, majdany by nikdy nevyhrály.

AUTOR: Rostislav Iščenko

[ZDROJ](#)

Překlad: PhDr. Jana Görčöšová/Nová Republika